

STADSREVISIONEN
REVISIONSKONTORET

SID 1 (1)
DNR 310-21/2013
2013-03-21

Till
Kommunstyrelsen

Revisorsgrupp 1 har vid sammanträde den 21 mars 2013 behandlat bifogade årsrapport. I rapporten redovisas granskningsiakttagelser avseende kommunstyrelsens övergripande verksamhet. Iakttagelser avseende kommunstyrelsens egen verksamhet redovisas i bilaga. Granskning av stadens bokslut och årsredovisning redovisas också i årsrapporten.

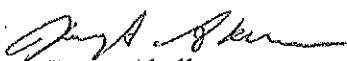
Vår samlade bedömning, utifrån avrapporteringen i årsredovisningen, är att resultatet i allt väsentligt är förenligt med de mål fullmäktige fastställt. Vi delar styrelsens bedömning att god ekonomisk hushållning har uppnåtts.

Vad gäller några av verksamhetsmålen bygger dessa på kommunövergripande brukarundersökningar som har genomförts under senare delen av året. Vi anser att dessa undersökningar bör genomföras tidigare på året för att möjliggöra en säkrare bedömning av berörda mål i samband med stadens delårsrapport. Vidare anser vi att delårsrapporten, för att den ska få effekt på styrningen av stadens ekonomi och verksamhet, bör behandlas tidigare av kommunstyrelsen. Dessa synpunkter har vi framfört tidigare bl.a. i samband med granskning av stadens delårsrapport.

Revisorerna överlämnar och åberopar revisionskontorets årsrapport för kommunstyrelsens övergripande verksamhet. Revisorerna emotser ett yttrande över årsrapporten från kommunstyrelsen senast 2013-06-30.

Stockholm den 21 mars 2013

På revisorernas vägnar

Bengt Akalla
Ordförande

Stefan Rydberg
Sekreterare

REVISIONSBERÄTTELSE

FÖR

KOMMUNSTYRELSEN ÅR 2012

Vi av fullmäktige utsedda revisorer har granskat kommunstyrelsens verksamhet under år 2012. Granskningen av kommunstyrelsen omfattar också kommunövergripande funktioner, stadens årsredovisning och bokföring samt den sammanställda redovisningen för kommunkoncernen Stockholms stad.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och stadens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

De utsedda lekmannarevisorerna i stadens bolag – Stockholms Stadshus AB inklusive dotterbolagen – har granskat verksamheten i dessa bolag under år 2012.

Vi bedömer sammantaget att verksamheten i allt väsentligt har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande samt att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Vi bedömer att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige uppställt.

Vi tillstyrker att stadens årsredovisning godkänns.

Vi tillstyrker också att kommunstyrelsen och dess ledamöter beviljas
ansvarsfrihet.

Vi bifogar en sammanfattad redogörelse för resultatet av granskningen av
stadens nämnder och bolag.

Stockholm den 21 mars 2013

Bengt Akalla

Bo Dahlström

Håkan Apelkrona

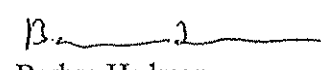

Andreas Bjerke

Ulf Bourker Jacobsson

Jan Demuth

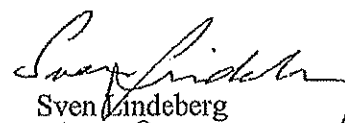

Barbro Ernemo

Birgitta Guntzsch

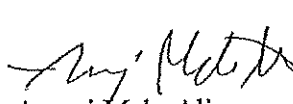

Barbro Hedman

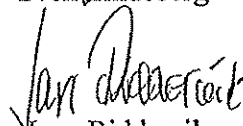

Bengt Lagerstedt

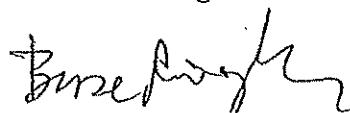

Bengt Leijon

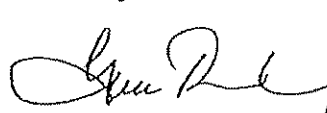

Sven Lindeberg

Ulla-Britt Ling-Vannerus

Amanj Mala-Ali

Lars Riddervik

Bosse Ringholm

Gun Risberg

Siv Rodin

Michael Santesson

David Winks

STADSREVISIONEN
www.stockholm.se/revision

Nr 1
Mars 2013
DNR 310-21/2013

Årsrapport 2012

KOMMUNSTYRELSEN ÖVERGRIPANDE VERKSAMHET

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholm granskar nämnders och styrelserns ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I "årsrapporter" för nämnder och "granskningspromemorior" för styrelser sammanfattar Stadsrevisionen det gångna årets synpunkter på verksamheten. Särskilda granskningar som sker under året publiceras löpande.

Publikationerna finns på Stadsrevisionens hemsida. De kan också beställas från revisionskontoret.

STADSREVISIONEN

Revisionskontoret

www.stockholm.se/revision

Besöksadress: Hantverkargatan 3 D, 1 tr

Postadress: 105 35 Stockholm

Telefon: 08-508 29 000

Fax: 08-508 29 399

STADSREVISIONEN
REVISIONSKONTORET

SID 1 (1)
DNR 310-21/2013
2013-03-21

Till
Kommunstyrelsen

Revisorsgrupp 1 har vid sammanträde den 21 mars 2013 behandlat bifogade årsrapport. I rapporten redovisas granskningsiakttagelser avseende kommunstyrelsens övergripande verksamhet. Iakttagelser avseende kommunstyrelsens egen verksamhet redovisas i bilaga. Granskning av stadens bokslut och årsredovisning redovisas också i årsrapporten.

Vår samlade bedömning, utifrån avrapporteringen i årsredovisningen, är att resultatet i allt väsentligt är förenligt med de mål fullmäktige fastställt. Vi delar styrelsens bedömning att god ekonomisk hushållning har uppnåtts.

Vad gäller några av verksamhetsmålen bygger dessa på kommunövergripande brukarundersökningar som har genomförts under senare delen av året. Vi anser att dessa undersökningar bör genomföras tidigare på året för att möjliggöra en säkrare bedömning av berörda mål i samband med stadens delårsrapport. Vidare anser vi att delårsrapporten, för att den ska få effekt på styrningen av stadens ekonomi och verksamhet, bör behandlas tidigare av kommunstyrelsen. Dessa synpunkter har vi framfört tidigare bl.a. i samband med granskning av stadens delårsrapport.

Revisorerna överlämnar och återopar revisionskontorets årsrapport för kommunstyrelsens övergripande verksamhet. Revisorerna emotser ett yttrande över årsrapporten från kommunstyrelsen senast 2013-06-30.

Stockholm den 21 mars 2013

På revisorernas vägnar

Bengt Akalla
Ordförande

Stefan Rydberg
Sekreterare

Innehåll Sid

I	Årets granskning.....	I
1.1	Samlad bedömning	I
2	God ekonomisk hushållning	2
2.1	Finansiella mål.....	3
2.2	Verksamhetsmål	3
3	Stockholms stads årsredovisning.....	5
4	Finansiell verksamhet	5
5	Intern kontroll	6
5.1	Kommunstyrelsens uppsiktsplikt	6
5.2	Fördjupade granskningar.....	7
5.3	Revisionsprojekt.....	8

Bilagor

<i>Bilaga 1</i>	Redovisning av granskningsresultat avseende årsredovisning 2012
<i>Bilaga 2</i>	Projekt som berör kommunstyrelsen
<i>Bilaga 3</i>	Revisionsrapporter under perioden april 2012-mars 2013
<i>Bilaga 4</i>	Redovisning av granskningsresultatet avseende kommunstyrelsen egen verksamhet

I Årets granskning

I denna årsrapport redovisas det samlade resultatet av revisionskontorets granskning av kommunstyrelsens övergripande verksamhet avseende år 2012.

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Stockholms stads huvudbokslut, årsredovisning och stadens sammanställda redovisning för år 2012
- Kommunstyrelsens styrning och uppföljning av stadens verksamhet och ekonomi

Revisionen sker i enlighet med kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt i enlighet med reglementet för stadsrevisionen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning av kommunstyrelsen.

Årsrapporten har faktakontrollerats av stadsledningskontoret.

Ansvarig för granskningen av kommunstyrelsen övergripande verksamhet har varit Stefan Rydberg vid revisionskontoret.

Till föreliggande rapport redovisas i bilaga en redovisning av granskningsresultatet avseende kommunstyrelsens egen verksamhet

I.1 Samlad bedömning

Kommunstyrelsen bedöms ha bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Utifrån avrapporteringen i årsredovisningen bedömer revisionskontoret att resultatet i allt väsentligt är förenligt med de mål fullmäktige fastställt. Vi delar styrelsens bedömning att god ekonomisk hushållning har uppnåtts.

Revisionskontorets samlade bedömning är att stadens årsredovisning i allt väsentligt ger en rättvisande bild av resultat och ställning. Årsredovisningen har, i allt väsentligt, upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed. Balansräkningen ger dock en inte helt rättvisande bild p.g.a. att det finns avsättningar som inte uppfyller kraven på god redovisningssed. Detta innebär dock ingen effekt på balansomslutningen eller årets resultat utan påverkar endast klassificeringen mellan eget kapital och avsättningar.

Vid granskningen av nämndernas interna bokslut för år 2012 har revisionskontoret bedömt att alla nämnder har rättvisande räkenskaper.

Utifrån genomförda granskningar under året bedömer vi att kommunstyrelsens har en tillräcklig intern kontroll med en god ledning, styrning och uppföljning av stadens ekonomi och verksamhet.

2 God ekonomisk hushållning

Kommunallagens bestämmelser för god ekonomisk hushållning innebär bland annat att kommuner och landsting i sin budget ska ta fram mål och riktlinjer av betydelse för god ekonomisk hushållning. Budgeten ska innehålla mål för såväl verksamheten som ekonomin.

Vi har översiktligt, enligt kommunallagen 9 a § granskat, om resultatet är förenligt med fullmäktiges mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Revisionskontorets granskning av nämndernas verksamhetsberättelser och årsredovisningen för staden totalt visar att kommunfullmäktiges verksamhetsmål i allt väsentligt har uppfyllts. Utöver verksamhetsmålen har kommunfullmäktige fastställt sex finansiella mål. Revisionskontoret konstaterar att samtliga dessa mål har uppfyllts.

Vi bedömer, utifrån avrapporteringen i årsredovisningen, att resultatet i allt väsentligt är förenligt med de mål som fullmäktige fastställt. Vi delar styrelsens bedömning att god ekonomisk hushållning har uppnåtts.

2.1 Finansiella mål

Kommunfullmäktige har fastställt sex finansiella mål. Utfallet för dessa mål redovisas nedan:

Mål	Utfall 2012	Uppnått 2012
Periodens ekonomiska resultat enligt balanskravet för år 2012 ska uppgå till 0,1 mnkr.	2 317,7 mnkr	Ja
Nettokostnaderna i förhållande till skatteintäkterna ska inte överstiga 100 %.	97,8 %	Ja
Soliditeten inkl pensionsåtaganden ska inte understiga 34%	34,7 %	Ja
Kapitalkostnadernas andel av stadens nettodriftkostnader ska inte överstiga 7 %.	6,9 %	Ja
Budgetföljsamheten ska vara 100 %.	99 %	Ja
Prognossäkerheten i tertialrapport 2 jämfört med utfallet ska vara max +/- 1 %.	-0,3 %	Ja

Revisionskontorets bedömning och kommentarer

Revisionskontoret konstaterar att samtliga sex finansiella mål har uppnåtts under 2012. Målet om budgetföljsamhet och prognossäkerheten har uppnåtts för stadens nämnder utifrån en samlad bedömning. Revisionskontoret har dock noterat att några enskilda nämnder har haft bristande budgetföljsamhet och prognossäkerhet under året.

2.2 Verksamhetsmål

Fullmäktige har fastställt tre inriktningsmål. Dessa är verksamhetsövergripande och gäller för samtliga nämnder och bolag. De tre inriktningsmålen är:

- Staden ska vara en attraktiv, trygg, tillgänglig och växande stad för boende, företagande och besök
- Kvalitet och valfrihet ska utvecklas och förbättras
- Stadens verksamheter ska vara kostnadseffektiva

Kommunfullmäktige har dessutom formulerat 13 mål för verksamhetsområdet (verksamhetsmål). Dessa verksamhetsmål ska konkretisera inriktningsmålen. Kopplat till verksamhetsmålen har fullmäktige fastställt ett antal indikatorer. För flertalet av indikatorerna har kommunfullmäktige fastställt ett målvärde.

Revisionskontorets bedömning av stadens måluppfyllelse

Revisionskontorets delar kommunstyrelsens bedömning i årsredovisningen att fullmäktiges inriktningsmål uppnås och avseende verksamhetsmålen att samtliga utom två uppnås. Bedömningen grundar sig framförallt på årsredovisningen och dess underlag men också på granskning av i vilken omfattning de enskilda nämnderna har bidragit till att uppnå kommunfullmäktiges mål.

Vad gäller verksamhetsmålet *Förskolor och skolor i Stockholms stad ska ge barn vad de behöver för att lära och utvecklas* är revisionskontorets bedömning att målet delvis uppnås. Vår bedömning grundar sig främst på att årsmålen vad gäller skolornas kunskapsresultat delvis har uppnåtts. Detta gäller även för flertalet av indikatorerna inom förskoleverksamheten.

Beträffande skolans verksamhet har fullmäktige fastställt 18 indikatorer och för dessa har årsmålen för 2 indikatorer uppnåtts, en har inte kunnat mätas och resterande har uppnåtts delvis. Grundskolan visar en negativ utveckling vad gäller kunskapsresultaten. Särskilt oroande är den negativa utvecklingen i skolor som har högt socioekonomiskt index. Gymnasieskolan har en mer positiv utveckling.

Inom förskoleverksamheten grundas bedömningen främst på att de indikatorer som avser brukarnas nöjdhet inte helt når årsmålen. Förskoleundersökningen som genomfördes under våren 2012 visar att andelen nöjda föräldrarna avseende de två indikatorerna om trygghet/säker miljö samt utveckling/lärande sammantaget har sjunkit något för staden totalt jämfört med föregående år. Endast en av stadsdelsnämnderna når årsmålen för dessa två indikatorerna.

Majoriteten av stadsdelsnämnderna redovisar även negativa avvikelser i utfallen för indikatorerna om andelen förskollärare i förhållande till antalet anställda respektive antal förskolebarn per anställd (årsarbetare). Dock når stadens samlade utfall målvärdet för andelen förskollärare i förhållande till antalet anställda.

För verksamhetsmålet *Stockholmarna ska vara trygga och nöjda med städning samt renhållning* är bedömningen att det delvis uppnås. Två av kommunfullmäktiges nio indikatorer uppnås helt. Fyra indikatorer uppnås delvis och tre uppnås inte. Mål som inte är uppfyllda är att antal inrapporterade cykelolyckor i staden ska minska samt att antal bostadsbränder jämfört med år 2010 ska minska med 20 %.

3 Stockholms stads årsredovisning

Revisorerna har bland annat till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift är syftet med granskningen av årsredovisningen att bedöma om den är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning och i enlighet med god redovisningssed.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionsd i kommunal verksamhet. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

Revisionskontorets samlade bedömning är att stadens årsredovisning i allt väsentligt ger en rättvisande bild av resultat och ställning. Årsredovisningen har, i allt väsentligt, upprättats i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed. Balansräkningen ger dock en inte helt rättvisande bild p.g.a. att det finns avsättningar som inte uppfyller kraven på god redovisningssed. Detta innebär dock ingen effekt på balansomslutningen eller årets resultat utan påverkar endast klassificeringen mellan eget kapital och avsättningar. Vidare finns mindre avvikelser mot gällande redovisningsprinciper finns när det gäller redovisning av exploateringsfastigheter och investeringar i annans fastighet.

När det gäller den sammanställda redovisningen har tilläggsinformationen förbättrats jämfört med föregående år genom att noter till resultat- och balansräkningens poster anges på samma sätt som kommunens samt redovisas jämte dessa. Förbättringsmöjligheter finns dock när det gäller stadens dokumentation vid framtagandet av den sammanställda redovisningen.

Vid granskningen av nämndernas interna bokslut för år 2012 bedömer revisionskontoret att alla nämnder har rättvisande räkenskaper.

För en detaljerad redovisning av granskningen av årsredovisningen se bilaga 1.

4 Finansiell verksamhet

Revisionskontoret har med hjälp av externa finansrevisorers granskat intern kontroll avseende finansverksamheten inom enheten för redovisning och finansstrategi. Av granskningen framgår att den interna kontrollen är tillräcklig.

5 Intern kontroll

Utifrån genomförda granskningar under året bedömer vi att kommunstyrelsens har en tillräcklig intern kontroll med en god ledning, styrning och uppföljning av stadens ekonomi och verksamhet.

5.1 Kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Kommunstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet och kommunala bolag. I årsredovisningen för 2012 anges att kommunstyrelsen som ett led i detta ansvar bl.a. har granskat nämndernas verksamhetsplaner. I de fall nämnderna angivit för låga årsmål för indikatorer har nämnder blivit uppmanade att återkomma med högre ställda årsmål i syfte att säkerställa uppfyllelsen av kommunfullmäktiges årsmål. Vidare anges att kommunstyrelsen har granskat och återkopplat till nämnderna i samband med tertialrapport 1 och 2.

I årsbokslutet för 2012 visar Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd ett underskott på 54,3 mnkr (3,4 % av nettobudgeten) och överförmyndarnämnden ett underskott på 2,3 mnkr (7,6 % av nettobudgeten). Bägge nämnderna redovisade budgetavvikelser för 2011 och nämndernas ekonomiska prognoser har tidigt pekat på budgetöverskridanden även för år 2012. I *Uppföljning av budget 2012 – Tertialrapport 1 per den 30 april med helårsprognos* uppmanar kommunstyrelsen de bägge nämnderna att vidta åtgärder. I *delårsbokslutet per 31 augusti 2012* uppmanar kommunstyrelsen samtliga nämnder som prognostiserar ett underskott att vidta åtgärder för att uppnå en ekonomi i balans.

När det gäller Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd anges i *Årsredovisning 2012 med uppföljning av budget för Stockholms stad* att "Ett kraftfullt och tydligt arbete har pågått inom samtliga verksamhetsområden och på alla nivåer för att nå balans i ekonomin". Samtidigt anger stadsledningskontoret i bilaga till årsredovisningen att "Nämnden har under året inte haft tillräcklig intern kontroll och inte heller vidtagit nödvändiga åtgärder för att få en budget i balans. Nämndens åtgärder har därför inte givit avsedd effekt". Revisionskontoret delar stadsledningskontorets bedömning vad gäller den interna kontrollen men inte beskrivningen av nämndens arbete. Nämnden har tidigt under året kunnat observera stora ekonomiska problem inom verksamheterna äldreomsorg, funktionsnedsättning, ekonomiskt bistånd och individ- och familjeomsorg. Trots detta har nämnden inte beslutat om budgethållningsåtgärder.

Revisorerna har i sina revisionsberättelser för Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd och överförmyndarnämnden valt att rikta anmärkning, framför allt på grund av brister i ledning, styrning och budgethållning.

5.2 Fördjupade granskningar

Revisionskontoret har genomfört några fördjupade granskningar som berör kommunstyrelsen. Dessa sammanfattas nedan.

Avgifter för insatser inom LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade)

En granskning har genomförts med syfte att bedöma om avgifter för personer som omfattas av LSS hanteras på ett korrekt sätt i förhållande till fullmäktiges beslut och socialförvaltningens tillämpningsanvisningar. Den samlade bedömningen av avgiftshanteringsprocessen är att den inte är effektiv. I första hand för att den är administrativt krävande samtidigt som den inte i tillräcklig grad säkerställer att tillämpningsanvisningarna följs. Det finns en risk att det tillämpade avgiftssystemet inte i alla avseende garanterar en likabehandling och att staden i praktiken inte fullt ut får in avgifter i enlighet med tillämpningsanvisningarna. Granskningen har bl.a. noterat att Paraplyet inte kan hantera avgifter för korttidsvistelse i korttidsfamilj, vilket har fått till följd att stadsdelsnämnderna måste administrera avgiften manuellt. Vidare visar granskningen att inte alla tar ut någon avgift.

Kommunstyrelsen rekommenderas att anpassa Paraplysystemet så att avgiftsbeslut kan fattas vid insatsen korttidsboende i korttidsfamilj.

Uppföljning förskolans kösystem

Revisionskontoret har genomfört en uppföljning av rapporten Stadens gemensamma kösystem för förskolan (nr 8 december 2010). Uppföljningen visar att kommunstyrelsen och utbildningsnämnden genomfört eller föreslår ett antal förändringar som innebär att flera av de rekommendationer som revisorerna har lämnat beaktas. Detta avser bl.a. kommunstyrelsens förslag om en gemensam ingång för ansökan om förskoleplats till samtliga förskolor i Stockholms stad, det pågående arbetet med att förbättra funktionaliteten i IT-systemet samt den förstärka tillsynen av fristående förskolor. Däremot har kommunstyrelsen inte beaktat rekommendationen om att ta fram statistik för att få en uppfattning om i vilken utsträckning omflyttningar sker då vårdnadshavare accepterar tillfälliga placeringar i väntan på sitt förstahandsval.

Parbogaranti

En granskning har genomförts av i vad mån nämnderna efterlever fullmäktiges beslut om parboendegaranti och ersättningsmodell för basservice inom äldreomsorgen. Granskningen visar att det är svårt att få fram fullständiga uppgifter om hur många par som ansökt och beviljats parboende. Anledningen till detta är att parboendena inte är registrerade på ett sätt att uppgifterna direkt går att hämta ur verksamhetssystemet.

STADSREVISIONEN
REVISIONSKONTORET

Kommunstyrelsen rekommenderas att säkerställa att parboende går att registrera på ett sätt som möjliggör en uppföljning av parboendegarantin vad gäller statistik och omfattning.

5.3 Revisionsprojekt

I bilaga 2 redovisas en kort sammanfattning av de revisionsrapporter som berör kommunstyrelsen utifrån styrelsens ansvar för ledning och samordning av den kommunala verksamheten samt att ha uppsikt över nämnderna och de kommunala bolagen. Dessa rapporter ligger till grund för revisionskontorets samlade bedömning av kommunstyrelsens verksamhet och har tidigare överlämnats till styrelsen för yttrande.

Bilaga I

Granskningsresultat avseende granskning av årsredovisning 2012

I denna bilaga redovisas granskningsresultat för de olika delar som ska ingå i en årsredovisning.

Förvaltningsberättelsen

I lagen om kommunal redovisning 3 kapitlet framgår att en förvaltningsberättelse ska ingå i årsredovisningen och i kapitel 4 framgår att denna ska innehålla följande:

- En översikt över kommunens verksamhet samt även sådan kommunal verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer
- Samlad redovisning av kommunens investeringsverksamhet
- En redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten
- En bedömning av om balanskravet har uppfyllts
- Väsentliga personalförhållanden, särskilt sjukfrånvaron
- En utvärdering av målen enligt god ekonomisk hushållning

Revisionskontorets bedömning och kommentarer

De olika delar som ska ingå i en förvaltningsberättelse finns i allt väsentligt redovisade i årsredovisningen. En övergripande analys av hur det ekonomiska utfallet förhåller sig till den budget som fastställts redovisas i förvaltningsberättelsen.

Förvaltningsberättelsen innehåller också en redogörelse över de enheter som ingår i den samlade kommunala verksamheten. I redogörelsen klassificeras de juridiska personerna i:

- Koncernföretag med bestämmande respektive betydande inflytande
- Uppdragsföretag av typen andra samägda företag respektive kommunala entreprenader

Avsnittet om ekonomi innehåller en omvärldsanalys samt en ekonomisk och finansiell analys. I den ekonomiska analysen för staden lämnas en redogörelse och analys av årets resultat med förklaringar till intäkts- och kostnadsutvecklingen jämfört med föregående år. Vidare redovisas uppgifter om stadens samlade pensionsåtaganden samt om pensionsmedelsförvaltningen.

Investeringsredovisning

Enligt den kommunala redovisningslagen ska förvaltningsberättelsen innehålla en samlad redovisning av stadens investeringsverksamhet.

Revisionskontorets bedömning och kommentarer

I förvaltningsberättelsen finns en redovisning av investeringsredovisningens utfall per nämnd samt en redovisning av större investeringsprojekt med förklaring till avvikelser. Orsaken till detta är att en rad förskjutningar uppstod för ett flertal projekt inom investeringsplanen under 2012.

Nämndernas nettoinvesteringar uppgår till 4 526 mnkr (3 865 mnkr år 2011), vilket är 803 mnkr lägre än budget. Utöver detta har staden bidragit med drygt 300 mnkr i medfinansiering av statliga infrastrukturprojekt.

När det gäller klassificering drift/investering finns några mindre avvikelser mot god redovisningssed då investeringar i de kommunala bolagen SISAB och Micasa AB:s fastigheter understigande 500 tkr ska redovisas som en driftkostnad enligt beslut i kommunfullmäktige.

Driftredovisning

Enligt den kommunala redovisningslagen ska förvaltningsberättelsen innehålla en redovisning av hur utfallet förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten.

Revisionskontorets bedömning och kommentarer

En övergripande analys av budgetutfallet finns redovisad i förvaltningsberättelsen. Här framgår bland annat att skatteintäkter och utjämning visar ett överskott jämfört med budget på 479 mnkr och att aktieutdelningen blev 27 mnkr lägre än budgeterat (detta beror på att den budgeterade aktieutdelningen från Stockholms Stadshus AB på 900 mnkr inte har tagits ut, däremot tillkommer ej budgeterad utdelning från Fortum med 200 mnkr samt 670 mnkr i utdelning från Stockholm Stadshus AB enligt Lag om allmännyttiga kommunala aktiebolag).

Stadens nämnder redovisar ett överskott mot budget med 347 mnkr efter resultatöverföringar varav stadsdelsnämnderna redovisar en positiv avvikelse med 1 mnkr.

Balanskravet

I resultaträkningen samt i förvaltningsberättelsen redovisas att staden uppnår balanskravet och att årets resultat enligt balanskravet uppgår till 2 317,7 mnkr.

Årets resultat enligt resultaträkningen uppgår till 3 037,3 mnkr, från detta belopp har vissa poster räknats bort, vilket framgår av den balanskravsutredning som redovisas i förvaltningsberättelsen.

På intäktssidan har reavinster vid försäljning av anläggningstillgångar räknats bort. Vidare finns enligt kommunallagen möjlighet att ange andra synnerliga skäl att inte räkna med vissa kostnader. Den kommun som använder sig av regeln om synnerliga skäl ska i sin förvaltningsberättelse eller i sin budget redovisa motiven till detta. Staden har angett synnerliga skäl för att räkna av kostnader på 164,9 mnkr som ska disponeras direkt av eget kapital enligt beslut i kommunfullmäktige 2002, 2006, 2010 och 2011. Dessa kostnader avser följande (mnkr):

Kostnader Kompetensfonden	6,0
E-tjänstprogrammet	69,2
Vision Järva, Vision Söderort och Hässelbylyftet	78,8
IT-satsningar	11,0

Revisionskontorets bedömning och kommentarer

Revisionskontoret har granskat upprättad balanskravsutredning och kan konstatera att denna är uppställd enligt reglerna i Kommunallagen.

Resultaträkningen

Enligt lagen om kommunal redovisning 5:1 framgår att resultaträkningen skall redovisa samtliga intäkter och kostnader och hur det egna kapitalet har förändrats under året.

Revisionskontorets bedömning och kommentarer

Revisionskontoret bedömer att resultaträkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets resultat. Resultaträkningen är uppställd i enlighet med lagen om kommunal redovisning och noter finns i tillräcklig omfattning. Interna transaktioner har eliminerats korrekt.

Nedan redovisas stadens resultaträkning för 2012 och 2011.

Resultaträkning (mnkr)	2012	2011
Verksamhetens intäkter	9 602	9 563
Jämförelsestörande intäkter	1 292	785
Verksamhetens kostnader	43 276	42 372
Jämförelsestörande kostnader	182	153
Avskrivningar	875	743
Verksamhetens nettokostnader	33 439	32 919
Skatteintäkter + statsbidrag o utjämning	34 900	33 826
Finansnetto	1 155	230
Resultat efter skatter och finansnetto	2 617	1 137
Ianspråktaga avsättningar	426	365
Avsättningar	6	620
Årets resultat	3 037	881

Verksamhetens intäkter

Verksamhetens intäkter uppgår till 9 602 mnkr och har ökat med 40 mnkr (0,4 %) jämfört med 2011. Vid periodiseringskontroll har inte noterats några avvikelser av betydelse.

Som jämförelsestörande intäkter redovisas realisationsvinster vid försäljningar med 785 mnkr samt återbetalning av premier för avtalsförsäkring 2007 och 2008 med 507 mnkr.

Verksamhetens kostnader

Verksamhetens kostnader uppgår till 43 276 mnkr och har ökat med 904 mnkr (2,1 %) jämfört med 2011. Vid periodiseringskontroll har inte noterats några avvikelser av betydelse.

Som jämförelsestörande kostnader redovisas främst förbrukning av medel från tidigare års disposition av Eget kapital med 165 mnkr.

Avskrivningar

Redovisade avskrivningar uppgår till 875 mnkr. Årets nettoinvesteringar uppgår till 4 526 mnkr och avskrivningarna täcker 19,3 % av dessa. Detta är en låg nivå och innebär sannolikt att utrymmet för framtida driftkostnader kan komma att tas i anspråk för att finansiera investeringar.

Skatteintäkter samt statsbidrag och utjämning

Skatteintäkterna uppgår till 34 178 mnkr och har ökat med 1 675 mnkr jämfört med 2011 (5,2 %). Slutavräkning för 2011 samt prognostiserad slutavräkning 2012 har blivit bättre än tidigare prognoser och uppgår till 6 mnkr respektive 389 mnkr. Nettointäkten för generella statsbidrag och utjämning uppgår till 722 mnkr och har minskat med 601 mnkr jämfört med 2011. I detta belopp ingår regleringsposten som har minskat med 441 mnkr, vilket beror på att 2011 ingick 187 mnkr för tillfälligt konjunkturstöd samt en neddragning p.g.a den nya gymnasireformen. Inkomstutjämningsavgiften är högre än 2011 då skattekraften i Stockholm har ökat i förhållande till riket i övrigt.

Finansnetto

Finansnettot är positivt och uppgår till 1 155 mnkr och har ökat med 925 mnkr jämfört med 2011. Detta beror främst på att aktieutdelning enligt den nya allbolagslagen (670 mnkr) från de kommunala bolagen. År 2011 fanns dessutom en jämförelsestörande finansiell kostnad som avsåg ränta pensionsskuld hänförlig till ändrad diskonteringsränta 2011 (312 mnkr).

Avsättningar

Under året har avsättningar tagits i anspråk med 426 mnkr. Inga nya avsättningar har gjorts 2012 förutom resultatet för begravningsverksamheten. Däremot har tidigare avsättning för omstrukturering 329 mnkr flyttats till infrastrukturella bidrag. För ytterligare kommentarer se avsnittet om avsättningar under avsnittet om balansräkningen.

Årets resultat

Årets redovisade resultat för staden totalt efter avsättningar uppgår till 3 037 mnkr och är enligt revisionskontorets bedömning i allt väsentligt rättvisande. Årets resultat före ianspråktaga avsättningar och nya avsättningar uppgår till 2 617 mnkr.

Balansräkningen

Enligt lagen om kommunal redovisning 5:2 framgår att balansräkningen skall redovisa kommunens samtliga tillgångar, avsättningar och skulder samt eget kapital på dagen för räkenskapsårets utgång. Ställda panter och ansvarsförbindelser skall tas upp inom linjen.

Revisionskontorets bedömning och kommentarer

Revisionskontoret bedömer att balansräkningen inte ger en helt rättvisande bild p.g.a. att det finns avsättningar som inte uppfyller kraven på god redovisningssed. Balansräkningen är uppställd enligt lagen om kommunal redovisning och omfattar tillräckliga noter. Bilagor/specifikationer finns i tillräcklig omfattning.

Nedan redovisas stadens balansräkning för 2012 och 2011.

Balansräkning (mnkr)	2012-12-31	2011-12-31
Anläggningstillgångar	60 016	56 299
Omsättningstillgångar	43 239	40 765
Summa tillgångar	103 256	97 064
 Summa eget kapital	53 188	50 151
Summa avsättningar	12 852	12 964
Summa långfristiga skulder	13 948	8 114
Summa kortfristiga skulder	23 268	25 835
Summa eget kapital och skulder	103 256	97 064
 Ansvars- och borgensförbindelser	812	927
Stadens pensionsförpliktelser	17 323	17 092
Leasingavtal operationell leasing	479	469

Omsättningstillgångar

I bokslutet för 2012 finns 1 830 mnkr bokfört under exploateringsfastigheter. Enligt god redovisningssed ska mark och fastigheter, vars syfte är att avyttras, redovisas som omsättningstillgång istället för anläggningstillgång. En sådan bedömning är också gjord i bokslutet då exploateringskontoret har definierat vilka tillgångar som avser omsättningstillgångar. Ytterligare steg kan med fördel tas under 2013 för att bättre utveckla exploateringsredovisningen så att bedömningar om vilka fastigheter som ska klassificeras som omsättningstillgång kan göras löpande.

Eget kapital

Eget kapital per 2012-12-31 uppgår till 53 188 mnkr och har ökat med 3 037 mnkr under året. I bokslutet för 2006 öronmärktes 850 mnkr avseende IT-utveckling (650 mnkr) och Ytterstadssatsning (200 mnkr). I samband med beslut om årsredovisningen för 2010 togs beslut om att ytterligare disponera 200 mnkr av eget kapital för Ytterstadssatsningen och i bokslut 2011 togs beslut om att ytterligare 550 mnkr öronmärks för framtida IT-satsningar (t.ex. upphandling nytt ekonomisystem) och ytterligare 50 mnkr till Vision Järva och Vision Söderort. I not till Eget kapital framgår att under åren 2007 - 2011 har 824 mnkr av dessa medel förbrukats. I bokslut 2012 föreslås att ytterligare 250 mnkr öronmärks för verksamhetsutveckling med hjälp av it för att bland annat kunna finansiera Skolplattform Stockholm.

Avsättningar

Pensionsavsättningar inklusive löneskatt uppgår till 4 200 mnkr och har ökat med 308 mnkr enligt beräkningar från SPP/SPV. Beräkningen av pensionsskulden görs enligt Riktlinjer för beräkning av pensionsskuld, RIPS07. Grunden för beräkningar är pensionsavtalet KAP-KL.

Som framgår av kommentarerna angående övriga avsättningar i resultaträkningen har avsättningar tagits i anspråk med 426 mnkr. Inga nya avsättningar har gjorts för 2012 förutom resultatet för begravningsverksamheten. Däremot har tidigare avsättning för omstrukturering 329 mnkr flyttats till infrastrukturella bidrag.

Beträffande de infrastrukturella bidragen finns en beräkning av idag beslutade åtaganden för staden. Posterna har kunnat styrkas genom avtal/ överenskommelse med Staten och statliga myndigheter och uppfyller därmed de krav som ställs på en avsättning enligt gällande rekommendation från Rådet för Kommunal Redovisning. De åtaganden som ingår redovisas nedan:

- E 18 Hjulsta-Kista (genomförandeavtal Trafikverket)
- Citybanan (genomförandeavtal Trafikverket)
- Norra Länken (genomförandeavtal Vägverket)
- Trafikplats Lindhagensgatan (genomförandeavtal Trafikverket)

- Tvärbana Norr och övriga spårförbindelser (Stockholmsförhandlingen, Staten och Stockholmsregionen)

Av balansräkningen framgår att den totala avsättningen för infrastrukturella bidrag uppgår till 7 928 mnkr, vilket överensstämmer med beräkning av idag beslutade åtaganden för staden.

Enligt rekommendation från Rådet för Kommunal Redovisning (RKR) Avsättningar och ansvarsförbindelser (10.2) framgår att avsättning endast får göras för legala förpliktelser. För stadens del finns två tidigare upptagna avsättningar på sammanlagt 351 mnkr som inte uppfyller kraven enligt den omarbetade rekommendation (boende äldre, funktionshindrade och psykiskt funktionshindrade 231 mnkr samt förskoleutbyggnad 120 mnkr). Vad gäller avsättningar som avser utgifter för framtida verksamhet får dessa aldrig redovisas i balansräkningen. Förändringen skulle inte innebära någon effekt på balansomslutningen eller årets resultat utan påverkar endast klassificeringen mellan eget kapital och avsättningar.

Panter- och ansvarsförbindelser

Ansvarsförbindelserna inklusive pensionsskulden i förhållande till bokförda tillgångar uppgår till 18,0 % vilket visar att stadens tillgångar väl täcker de åtaganden som redovisas. Stadens pensionsskuld (intjänad till och med 1997-12-31) uppgår till 17 323 mnkr och har ökat med 231 mnkr jämfört med 2011.

Leasing

Rådets för kommunal redovisning rekommendation nr 13.1 angående redovisning av leasingavtal tillämpas av staden fullt ut. I årsredovisningen redovisas finansiell leasing med 1,0 mnkr och operationell leasing med 479 tkr. I not redovisas dessa åtaganden fördelade på förfallotidpunkter i enlighet med rekommendationen.

Kassaflödesanalys

Enligt lagen om kommunal redovisning skall kommunens finansiering och investeringar under räkenskapsåret redovisas i en finansieringsanalys (kassaflödesanalys).

Revisionskontorets bedömning och kommentarer

Revisionskontoret bedömer att kassaflödesanalysen är upprättad enligt god redovisningssed och redovisar betalningsflödena uppdelat på sektorerna löpande verksamhet, utbetalning av bidrag till statlig infrastruktur, investeringar och finansiering. Likvida medel vid årets slut uppgår till 128 mnkr och minskningen under året uppgår till 394 mnkr.

Sammanställd redovisning

Syftet med att upprätta en sammanställd redovisning är att ge en helhetsbild av kommunens ekonomiska ställning, oberoende av i vilken juridisk form verksamheten bedrivs.

Stadens redovisningsprinciper ska vara vägledande vid upprättandet av den sammanställda redovisningen.

I den sammanställda redovisningen ingår boksluten för Stadshuskoncernen, Stockholms stad och övriga bolag inom staden samt Storstockholms brandförsvarsförbund. Bolagens och brandförsvarsförbundets årsredovisningar har granskats av respektive auktoriserad revisor. Stadens bokslut har granskats av revisionskontoret.

Årets resultat i kommunkoncernen uppgår till 4 828 mnkr efter gjorda elimineringar (1 474 mnkr år 2011). Det förbättrade resultatet beror på att nivån på försäljningar som genererar reavinster är betydligt högre än föregående år. Staden redovisar ett positivt resultat på 3 037 mnkr och koncernen Stockholms Stadshus AB redovisar ett positivt resultat efter skatt med 2 503 mnkr.

Revisionskontorets bedömning och kommentarer

Enligt revisionskontorets bedömning uppfyller den sammanställda redovisningen syftet att ge en helhetsbild av stadens ekonomiska ställning, resultat och åtaganden och är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning och rådet för kommunal redovisnings rekommendation 8.2. Tilläggsinformationen har förbättrats jämfört med föregående år genom att noter till resultat- och balansräkningens poster anges på samma sätt som kommunens samt redovisas jämte dessa. Förbättringsmöjligheter finns dock när det gäller stadens dokumentation vid framtagandet av den sammanställda redovisningen.

Bilaga 2

Nedan redovisas en kort sammanfattning av de revisionsrapporter som berör kommunstyrelsen utifrån styrelsens ansvar för ledning och samordning av den kommunala verksamheten samt att ha uppsikt över nämnderna och de kommunala bolagen.

Stadens och nämndernas arbete för att säkerställa att FN:s barnkonvention tillämpas (rapport 2012:4)

Revisionskontoret har granskat om kommunstyrelsen och nämnderna i sin styrning och uppföljning av verksamheterna har beaktat barnkonventionen och den nationella strategin för att stärka barnets rättigheter på ett tillfredsställande sätt. Granskningen har framför allt omfattat kommunstyrelsen men även stadsbyggnadsnämnden och socialnämnden samt stadsdelsnämnden Hägersten-Liljeholmen har ingått i granskningen.

Granskningen har visat att det saknas en tydlig struktur för hur arbetet med barnkonventionen och barnets rättigheter ska bedrivas och följas upp i staden. Det finns inget generellt beslut om barnkonventionen och barnets rättigheter och det finns ingen tydlig styrning via stadens budget. Stadens styrning av barnperspektivet i stadsplaneringen är inte konsekvent eftersom exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden, som är viktiga aktörer i stadsplaneringen, inte omfattas av de mål, strategier och ansvar som stadens översiktplan hänvisar till.

Efter genomförd granskning rekommenderades att kommunstyrelsen utarbetar ett övergripande styrdokument för staden utifrån den nationella strategin som säkerställer att barnets rättigheter genomsyrar samtliga nämnders arbets- och beslutsprocesser. Vidare att rutiner utarbetas för hur uppföljningen ska ske samt att en översyn genomförs av stadens styrning av barnperspektivet i stadsplaneringen.

Kommunstyrelsen har den 28 november 2012 lämnat ett särskilt yttrande över rapporten. Av styrelsens yttrande framgår att arbetet med att stärka barns rättigheter är en viktig och angelägen fråga. Kommunstyrelsens uppfattning är att många av stadens nämnder redan har ett aktivt barnperspektiv i sitt arbete, men att detta nu förtydligas genom att alla nämnder i budget 2013 har i uppdrag att beakta barnperspektivet och säkerställa barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention.

Granskning av e-tjänstprogrammet (rapport 2012:11)

Revisionskontoret har genomfört en granskning avseende E-tjänstprogrammet med syfte att bedöma om det sker en tillräcklig styrning och uppföljning av projekten och om de får avsedd effekt för medborgarna i enlighet med fullmäktiges intentioner.

Granskningen omfattar framför allt kommunstyrelsen men även servicenämnden, äldrenämnden, socialnämnden och Södermalms stadsdelsnämnd berörs som ansvariga för de projekt som ingått i granskningen.

Den sammanfattande bedömningen är att de e-tjänster som införts överlag har bidragit till att uppfylla fullmäktiges inriktningsmål. Områden som behöver utvecklas är dock analysen av invånarnas behov samt uppföljningen av nyttan med tjänsten både vad gäller nyttan för stadens invånare och den egna verksamhetens effektivitet. Vidare görs bedömningen att E-tjänstprogrammet har en väl strukturerad styrning och uppföljning av de enskilda projekten när det gäller ansökan, beslut och genomförande.

Kommunstyrelsen har den 24 januari lämnat ett särskilt yttrande över rapporten. I yttrandet framhålls bland annat att då utvecklingskostnaderna är betydande är det viktigt att satsningen får avsedd effekt för medborgarna liksom för verksamheterna.

Beslutsprocess och underlag inför införandet av gemensam IT-service, GS-IT (rapport 2013:4)

Revisionskontoret har genomfört en granskning av beslutsprocess och underlag i form av utredningar, m.m. inför införandet av gemensam IT-service, GS-IT. Syftet med granskningen har varit att bedöma om kravställande och upphandling skett utifrån gällande lagstiftning och fullmäktiges intentioner vad gäller införandet av gemensam IT-service. Granskningen har inte omfattat en utvärdering om fullmäktiges mål uppnått eller om projektet genomförts enligt Stockholms stads modell för projektstyrning.

Sammanfattningsvis bedöms att kommunfullmäktiges intentioner med införandet av GS-IT avspeglas i preciseringar i form av projektdirektiv, projektplaner, osv. Vidare bedöms upphandlingen vad gäller formalia vara i enlighet med lagen om offentlig upphandling och stadens policy på området. Granskningen visar dock att det funnits vissa brister vad gäller beslutsunderlaget. Outsourcing har ställts mot andra alternativ utifrån kostnads- och verksamhetssynpunkt när det gäller stadsdelsnämnderna men det har inte skett för facknämnderna och bolagen. Krav- och behovsanalys har inte genomförts i den omfattning som kommunstyrelsen beslutat. En mer utvecklad kommunikation och förankring i ett tidigt skede hade sannolikt också underlättat genomförandet.

Revisorerna har överlämnat rapporten till kommunstyrelsen för yttrande.

Granskning av stadens upphandlingar - en uppföljning (rapport 2012:10)

Revisionskontoret har genomfört en uppföljande granskning av "Stadens upphandlingsverksamhet" nr 15 2009. Granskningens tyngdpunkt ligger på de

områden där brister tidigare iakttagits. Utifrån den uppföljande granskningen konstateras bland annat att det saknas konkreta målsättningar och systemstöd som möjliggör effektiv uppföljning och utvärdering av stadens upphandlingsverksamhet. Vidare bör stadsledningskontoret ha en aktivare roll när det gäller att få till stånd gemensamma upphandlingar. Med en mer utvecklad systematik mellan nämnder och mellan nämnder och serviceförvaltningen skulle också fler områden för gemensamma upphandlingar kunna identifieras.

Kommunstyrelsen har den 6 februari lämnat ett särskilt yttrande över rapporten. I yttrandet framhålls bland annat att de i huvudsak delar de slutsatser som framkommer i rapporten vad gäller framtida förbättringsområden. Vidare anges att det pågår flera projekt som syftar till att utveckla och förbättra stadens upphandlingsverksamhet och som också omfattar de förbättringsområden som identifieras i granskningen.

Bilaga 3

Revisionsrapporter under perioden april 2012– mars 2013

Samtliga rapporter finns tillgängliga på www.stockholm.se/revision

2012:3	Skolelevers ogiltiga frånvaro
2012:4	Stadens och nämndernas arbete för att säkerställa att FN:s barnkonvention tillämpas
2012:5	Bygglov
2012:6	Tryggheten i stadens parker
2012:7	Planering av kommunal service i stadsutvecklingsområden
2012:8	Uppföljning av verksamhet för personer med funktionsnedsättning
2012:9	Stadens trafiksäkerhetsprogram
2012:10	Uppföljningsgranskning av stadens upphandlingsverksamhet
2012:11	Granskning av e-tjänstprogrammet
2013:1	Intern kontroll i entreprenader och byggprojekt
2013:2	Samverkan mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting avseende barn och unga med psykisk ohälsa
2013:3	Grundskolans arbete med elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen
2013:4	Beslutsprocesser och underlag inför införandet av gemensam IT-service, GS- IT
2013:5	Avvikelsehantering inom äldreomsorgen

Årsrapport 2012

KOMMUNSTYRELSEN EGEN VERKSAMHET

Den kommunala revisionen är fullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser. Stadsrevisionen i Stockholm granskar nämnders och styrelserns ansvarstagande för att genomföra verksamheten enligt fullmäktiges uppdrag. Stadsrevisionen omfattar både de förtroendevalda revisorerna och revisionskontoret.

I "årsrapporter" för nämnder och "granskningspromemorior" för styrelser sammanfattar Stadsrevisionen det gångna årets synpunkter på verksamheten. Större fördjupade granskningar som sker under året publiceras löpande som "revisionsrapporter".

Publikationerna finns på Stadsrevisionens hemsida. De kan också beställas från revisionskontoret.

STADSREVISIONEN

Revisionskontoret

www.stockholm.se/revision

Besöksadress: Hantverkargatan 3 D, 1 tr

Postadress: 105 35 Stockholm

Telefon: 08-508 29 000

Fax: 08-508 29 399

Sammanfattning

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Revisionskontoret bedömer sammantaget att kommunstyrelsen för den egna verksamheten i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Det ekonomiska utfallet avviker med 91,5 mnkr i förhållande till driftbudgeten. Avvikelsen beror bl.a. på senarelagda projekt samt ökade intäkter.

Enligt revisionskontorets bedömning har kommunstyrelsen i huvudsak uppnått fastställda mål och genomfört i verksamhetsplanen angiven verksamhet.

Intern kontroll

Revisionskontoret bedömer att styrelsens interna kontroll för den egna verksamheten har varit tillräcklig. Vi grundar vår bedömning på de fördjupade granskningar som är genomförda samt granskningen av verksamhetsplan, tertialrapport 1 och 2 samt verksamhetsberättelse. Förbättringar kan göras vad gäller behörighetsadministration i Agresso, momsredovisning samt för prognossäkerheten.

Bokslut och räkenskaper

Revisionskontoret bedömer att bokslut och räkenskaper i allt väsentligt är rättvisande samt följer gällande regler och god redovisningssed.

Innehåll	Sid
1 Årets granskning.....	1
2 Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi	1
2.1 Ekonomiskt resultat.....	2
2.2 Verksamhetens resultat	3
3 Intern kontroll	3
4 Bokslut och räkenskaper	6

Bilagor

<i>Bilaga 1</i>	Revisionskontorets bedömningskriterier
<i>Bilaga 2</i>	Revisionsrapporter under perioden april 2012-mars 2013

I Årets granskning

I denna årsrapport redovisas det samlade resultatet av revisionskontorets granskning av kommunstyrelsens egen verksamhet avseende år 2012.

Den årliga revisionen omfattar granskningar och bedömningar inom följande områden:

- Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi
- Intern kontroll
- Bokslut och räkenskaper

Revisionen sker i enlighet med kommunallagen och andra tillämpliga lagar samt i enlighet med reglementet för stadsrevisionen och god revisionssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning av nämnden. Revisionskontorets bedömningskriterier redovisas i *bilaga 1*.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

2 Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

I detta avsnitt redovisas en granskning av om nämndens resultat är förenligt med kommunfullmäktiges mål, uppdrag och budget samt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Sammantaget bedöms att kommunstyrelsen i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

2.1 Ekonomiskt resultat

Kommunstyrelsen redovisar följande budgetutfall och avvikelser för år 2012:

Mnkr	Budget 2012	B o k s l u t 2 0 1 2			Budget- avvikelse 2011
		Utfall	Avvikelse		
Driftbudget					
Verksamhet					
Kostnader	1 901,2	1 876,7	24,5	1,3 %	63,6
Intäkter	559,9	627,3	67,4	12,0 %	-0,9
Verksamhetens nettokostnader	1 341,3	1 249,4	91,9	6,9 %	62,7
Avskrivningar		0,3	-0,3		
Internräntor		0,1	-0,1		
Driftbudgetens nettokostnader	1 341,3	1 249,8	91,5	6,8 %	62,7
Investeringsplan					
Utgifter	3,3	2,5	0,8	24,2 %	2,0
Inkomster					
Nettoutgifter	3,3	2,5	0,8	24,2 %	2,0

Av ovanstående redovisning framgår att styrelsens utfall avviker med 91,5 mnkr i förhållande till driftbudgeten. Utfallet visar att budgethållningen har varit tillräcklig.

De största avvikelserna finns inom stadsledningskontorets verksamhet som redovisar ett utfall som är 117,4 mnkr lägre än budget. Enligt styrelsens redovisning beror avvikelserna på ökade intäkter med 59,2 mnkr för bland annat visning av Stadshuset, uthyrning av lokaler, ersättning från bland annat Stockholms Stadshus AB för sålda ekonomiska och finansiella tjänster samt medel för olika projekt. Överskottet på kostnadssidan beror bland annat på senarelagda projekt. Den politiska organisationens utfall är 51,4 mnkr lägre än budget och 46 mnkr förelås överföras till 2013. Kostnaden för Frivilliglösningen enligt lokalt kollektivavtal om omställning vid övertalighet uppgår till 70,8 mnkr (avtalet äger inte giltighet sedan 2012-01-01, kostnaden är kvarvarande enligt ingångna avtal t. o. m. 2012-12-31). Denna kostnad är inte budgeterade utan ska finansieras inom befintlig ram.

2.2 Verksamhetens resultat

Mål

Revisionskontoret bedömer att kommunstyrelsen under år 2012 har nått kommunfullmäktiges mål för verksamheten samt att kommunstyrelsen under året i allt väsentligt har nått årsmålen för kommunfullmäktiges indikatorer och genomfört de aktiviteter och uppdrag kommunfullmäktige har fastställt. Den verksamhet som är planerad enligt verksamhetsplanen har i stort genomförts.

En avvikelse finns när det gäller fullmäktiges verksamhetsmål "Företag ska välja etableringar i Stockholm framför andra städer i Europa", där två av tre KF-indikatorer är delvis uppfyllda. Dessa berörs företagens nöjdhet med effektiviteten och information med staden.

3 Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av nämnd, förvaltningsledning och medarbetare. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs samt att en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten lämnas.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att kommunstyrelsens styrning, uppföljning och kontroll av den egna verksamheten är tillräcklig. Vi grundar vår bedömning på de fördjupade granskningar som är genomförda samt granskningen av verksamhetsplan, tertialrapport 1 och 2 samt verksamhetsberättelse. Förbättringar kan ske vad gäller behörighetsadministration i Agresso, momsredovisning samt för prognossäkerheten.

Nämndens lednings- och styrdokument

Revisionskontoret har granskat styrelsens verksamhetsplan för år 2012 och bedömer att styrelsens egna mål ansluter till kommunfullmäktiges mål för den verksamhet som nämnden bedriver. Till de egna målen har flera aktiviteter tagits fram.

Styrelsens uppföljning av ekonomi och verksamhet

Styrelsen har lämnat följande ekonomiska prognoser under året:

Mnkr	Tertial- rapport 1 2012	Tertial- rapport 2 2012	Bokslut 2012	Avvikelse T2 - bokslut	
Driftbudget					
Verksamhet					
Kostnader	1 907,8	1 914,8	1 876,7	38,1	2,0 %
Intäkter	559,9	576,7	627,3	50,6	8,8 %
Verksamhetens nettokostnader	1 347,9	1 338,1	1 249,4	88,7	6,6 %
Avskrivningar			0,3	0,3	
Internräntor			0,1	0,1	
Driftbudgetens nettokostnader	1 347,9	1 338,1	1 249,8	88,3	6,6 %
Investeringsplan					
Utgifter	3,3	3,3	2,5	0,8	
Inkomster					
Nettoutgifter	3,3	3,3	2,5	0,8	

Sammanställningen visar att det finns vissa brister avseende prognossäkerheten i styrelsens tertialrapporter under året. Av tabellen framgår att kostnaderna blev 38,1 mnkr lägre än i prognosen i tertialrapport 2 och intäkterna blev 50,6 mnkr högre. Sammantaget ger detta en nettoavvikelse med 88,7 mnkr eller 6,6 %. Det finns en svårighet att göra prognoser för kostnads- och intäktssidan eftersom central avsatta medel för staden redovisas här och det finns en osäkerhet hur stor del av dessa som kommer att ianspråkta under året. En annan osäkerhetsfaktor är att kostnaden för frivilliglösen på 70,8 mnkr skulle finansieras inom befintlig ram, vilket inneburit en allmän återhållsamhet för övriga verksamheter.

Nämndens system för intern kontroll

Kommunstyrelsen har utifrån en väsentlighets- och riskanalys fastställt en internkontrollplan för den egna verksamheten. Analysen har utvecklats, jämfört med föregående år, och omfattar enligt revisionskontorets bedömning processer som är väsentliga för verksamheten.

Resultatet av genomförda egenkontroller redovisas i verksamhetsberättelsen för 2012. Kontroller har genomförts i enlighet med planen.

Delegation och beslut

Revisionskontoret har granskat hur beslut som fattas med stöd av delegation anmäls till styrelsen samt de rutiner som finns för återrapportering av delegationsbeslut. Syftet med granskningen har varit att bedöma om styrelsen uppfyller den lagstadgade anmälningsplikten enligt kommunallagen 6 kap § 35 och klarlägga om styrelsens delegationsordning och styrelsens rutiner för återrapportering av delegationsbeslut är ändamålsenliga.

Granskningen har bl.a. omfattat en genomgång av delegationsordning och delegationsbeslut som i styrelsens protokoll anmälts samt intervju med administrativ chef, stadssekreterare, registrator och utredare.

Granskningen visar att styrelsen uppfyller formerna för den lagstadgade anmälningsplikten enligt kommunallagen 6 kap § 35 och det finns dokumenterade rutiner för återrapportering av delegationsbeslut.

En stickprovsgranskning har genomförts av anmälda delegationsbeslut avseende perioden januari till oktober 2012. Granskningen visade på att det finns en spårbarhet mellan protokoll och underliggande handling.

Sammanfattningsvis bedömer revisionskontoret att styrelsen följer kommunallagen om hur beslut som fattas med stöd av delegation ska anmälas till styrelsen.

Behörighetsadministration Agresso

Med hjälp av konsult har en granskning genomförts med syftet att bedöma om den interna kontrollen är tillräcklig när det gäller hantering av behörigheter i ekonomisystemet Agresso.

I granskningen har framkommit att det bör säkerställas att aktuella behörighetsblanketter och attestkort finns i samtliga fall samt att löpande kontroll/uppföljning av upplagda, ändrade och avslutade behörigheter bör göras. Dessa kontroller bör dokumenteras. En aktuell attestförteckning bör upprättas varje år som ska undertecknas av stadsdirektören.

I samband med granskningen har noterats att det finns användare som inte varit inloggade under lång tid i Agresso. Vi rekommenderar styrelsen att göra en förnyad prövning av sällanvändarnas behov av sina behörigheter.

Den interna kontrollen bedöms inte vara helt tillräcklig när det gäller tilldelning och borttag av behörigheter i ekonomisystemet Agresso.

Lönehantering

Med hjälp av konsult har en granskning av lönehanteringen genomförts. Syftet med granskningen har varit att bedöma om den interna kontrollen är tillräcklig samt att bedöma om uppgifterna i löneredovisningen är aktuella, fullständiga och rättvisande.

Kommunstyrelsen tillämpar stadens centrala riktlinjer för intern kontroll av lönehantering som finns och dessa fungerar väl som stöd. Löpande kontroller görs månatligen av ansvarig chef/arbetsledare av personalförteckning, lönelista och övertidsjournal m.m. Administrativa avdelningen gör stickprovsvisa årliga uppföljningar av att kontroller genomförts i enlighet med riktlinjerna. Det finns en rutin för uppföljning av semesteruttag där såväl ansvarig chef som den centrala förvaltningen gör kontroller. Verifieringar gjorts av ett urval av nämndens transaktioner. Vid verifiering har ett antal avvikelser noterats.

Vår bedömning är att det finns en dokumenterad rutinbeskrivning som bör fungera som grund för en säker och ändamålsenlig lönehantering med kontrollåtgärder före och efter löneutbetalning.

Vår samlade bedömning är att kommunstyrelsen har en i huvudsak tillräcklig intern kontroll avseende lönehanteringen och att uppgifterna i löneredovisningen i allt väsentligt är aktuella, fullständiga och rättvisande. Bedömningen bygger på en helhetsbedömning av inbyggda kontroller, kontrollrutiner före och efter löneutbetalning samt resultat av registeranalys och verifiering.

4 Bokslut och räkenskaper

I detta avsnitt redovisas en bedömning av om styrelsens bokslut är rättvisande samt om räkenskaperna är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.

Sammanfattningsvis bedöms att bokslut och räkenskaper i allt väsentligt är rättvisande.

Momsredovisning

Med hjälp av konsult har en granskning av styrelsens hantering och redovisning av mervärdesskatt (moms) har genomförts.

Genomförd granskning visar att det endast finns momsanvisningar avseende representation. Granskningen visar att det löpande interna kontrollarbetet under granskningsperioden inte har omfattat kontroller av momsredovisning. Stickprovsgranskning av representation och moms för två avdelningar har dock genomförts under andra halvåret 2012.

Ingående moms avseende den skattefria verksamheten har hanterats korrekt och ger en rättvisande bild. Granskningen visar dock att det finns brister i den interna kontrollen avseende hantering av ingående moms för vid avdragsbegränsningar, såsom leasing och representation, vilket medför att redovisningen i dessa delar inte är helt rättvisande. Dessutom saknas rutiner för att säkra att ingående moms på fakturor som ska vidarefaktureras redovisas i rätt momssystem. Dock har rättning av ingående moms till rätt momssystem på fakturor som har vidarefakturerats gjorts.

Utgående moms hanteras korrekt och ger en rättvisande bild av redovisningen.

Revisionskontorets samlade bedömning är att den interna kontrollen inte i alla delar är tillräcklig men att redovisningen i huvudsak är fullständig och rättvisande. De brister avseende hantering av moms för leasing och representation är av ringa belopp.

Vi rekommenderar att momsredovisningen kontrolleras löpande och att information och utbildning avseende momsredovisning ges kontinuerligt.

Bilaga I

Revisionskontorets bedömningskriterier

För avsnitten 2 Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi och 3 Intern kontroll används följande bedömningar:

<i>Tillfredsställande/Tillräcklig</i>	Kriterierna är i allt väsentligt uppfyllda
<i>Inte helt tillfredsställande/ Inte helt tillräcklig</i>	Brister finns som måste åtgärdas
<i>Inte tillfredsställande/ Inte tillräcklig</i>	Väsentliga brister finns som måste åtgärdas omgående

För avsnitt 4 Bokslut och räkenskaper gäller följande bedömningar:

<i>Rättvisande, Inte helt rättvisande eller Inte rättvisande</i>
--

Verksamhetens ändamålsenlighet och ekonomi

Nämnden har uppnått kommunfullmäktiges mål samt följt de beslut, riktlinjer och föreskrifter som gäller för verksamheten. Verksamhetens resultat och resurser står i ett rimligt förhållande till varandra.

- Nämndens resultat följer fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget.
- Nämnden har inom tilldelat anslag uppfyllt sina mål för verksamheten och uppnått i verksamhetsplanen angiven verksamhet.
- Nämndens verksamhet har bedrivits enligt lagar, föreskrifter, riktlinjer m.m.

Intern kontroll

Den interna kontrollen är en process som utförs av nämnd, förvaltningsledning och personal. Den är en integrerad del i verksamhetens styrning och uppföljning. Processen säkerställer, med en rimlig grad av säkerhet, att verksamheten drivs effektivt, att lagar, förordningar och andra regler följs samt att en tillförlitlig finansiell redovisning och rättvisande rapportering om verksamheten lämnas.

- Nämnden genomför årligen en riskanalys som fångar upp väsentliga risker samt hur de ska hanteras för att minimera risken för att verksamhetens mål inte uppnås.
- Nämndens organisation har en tydlig fördelning av ansvar och befogenheter som bidrar till att stödja verksamheten och att förhindra avsiktliga och oavsiktliga fel samt oegentligheter.
- Nämndens verksamhetsplan överensstämmer med fullmäktiges beslut om mål, uppdrag och budget. Nämnden har för varje verksamhetsområde fastställt mätbara/uppföljningsbara mål för ekonomi och verksamhet.
- Nämnden följer kontinuerligt och systematiskt upp ekonomi, verksamhet och kvalitet, såväl för verksamhet i egen regi som för sådan som uppdragits åt annan att utföra, analyserar väsentliga avvikelser samt vidtar åtgärder vid behov.
- Nämnden har ett fungerande informations- och kommunikationssystem för styrning, kontroll och uppföljning av verksamheten.
- Nämnden har riktlinjer och rutiner som bidrar till att säkerställa att verksamhetens mål uppfylls och att föreskrifter följs.
- Nämnden följer upp den interna kontrollen systematiskt och regelbundet för att säkra att den fungerar på ett betryggande sätt.

Nämndens bokslut och räkenskaper

Nämndens redovisning är upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed så att räkenskaperna ger en rättvisande bild av resultat och ställning.

- Nämndens bokslut är rättvisande.
- Nämndens räkenskaper är upprättade i enlighet med den kommunala redovisningslagen och god redovisningssed.